UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Rvperti Ab-||batis Tvitiensis, Svmmi Disertissi=||miq[ue] Theologi, sacris du[n]taxat literis omnia probantis, in XII. prophetas mino-||res, Commentariorum Libri XXXII

Rupert <von Deutz>

[Köln], M. D. XXVII.

VD16 B 3835

Cap. III. Evangelio Christi, in quo reuelat[is] (ait Ap[osto]lus) ira dei de cœlo sup[er] o[mn]em impietatem & iniustitia[m] ho[mine]m, eo[rum] qui ueritate[m] in iniustitia detinent, quo[rum] in hoc ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-71859

Visual Library

exercituum eſt. Eiuſmodi nuncioꝝ ſiue angeloꝝ quondam uox audiebatur: quia uidelicet
ſacerdotes hoſtias immolantes pro populo orabant & exaudiebantur: ſed ultra (inquit) uox
eoꝝ non exaudietur, & neq; preces, neq; ſacrificia de manibus eoꝝ ſuſcipient. Hinc eſt qđ
Eſai. j. in Eſaia loquit. Et cum extenderitis manus ueſtras, auertam oculos meos à uobis, & cũ mul
tiplicaueritis orationẽ, nõ exaudiam: manus em̃ ueſtræ plenæ ſunt ſanguine. Proinde cũ di
cit: uox nuncioꝝ tuoꝝ, pariter intelligendũ eſt, & non iam meoꝝ. Olim quippe ſacerdotes il
li templi, ſicut & prophetæ, dicebant & erant nuncij dñi. De ſacerdotibus iam ante dictũ eſt
exemplũ: labia ſacerdotis & cætera. Porro de Prophetis illud exemplũ ſiue teſtimoniũ eſt,
Et dixit Aggęus nunciuus dñi de nuncijs dñi & cætera. Olim (inquã) erat, ut dicerent illi
Agge. j us templi ſacerdotes ſiue prophetæ, angeli ſiue nuncij domini: ſed ex quo ciuitas uel gens il
la Chriſtum negauit ante faciem Pilati, iam non ſunt nuncij domini, & idcirco uox nuncio
rum ſignanter tuorum dixit, & non iam meorum debet ſubintelligi.

LIBRI SECVNDI FINIS.

RVPERTI ABBATIS TVITIENSIS IN NAVM PROPHETAM COMMENNTARIORVM LIBER TERTIVS.

Rom. j. EVangelio Chriſti, in quo reuelat (ait Apłus) ira dei de cœlo ſup oẽm impieta
tem & iniuſtitiã hoĩm, eoꝝ qui ueritatẽ in iniuſtitia detinent, quoꝝ in hoc Pro
pheta ſub nomine Niniuæ intelligimus uniuerſitatẽ, magnũ & euidens eſt ue
ritatis teſtimoniũ, id qđ ſicut in ante dictis oñdimus, manifeſtũ eiuſdẽ iræ pri
Ibidem. z mi Iudæi ſubierũt iudiciũ. Verax Chriſtus, & ueridicus Chriſti Apłus, in quo
Chriſtus iamdudũ loquebat. His (inquiẽs) qui ex cõtentõe, & qui nõ acquieſcũt ueritati, cre
Iudæi primũ a Greci dunt aũt iniquitati, ira & indignatio, tribulatio & anguſtia in oẽm aĩam hoĩs operãtis malũ,
ſtatimq; ſubiũgens. Iudæi primum & Græci. Sicut pdixerat, ſicut præſcripſerat Iudæi pri
mũ, ita factũ eſt: qa cũ Iudæus & Græcus, ſiue Iudæus et gẽtilis malũ operãs ipſe ſit mũdus
dãnatus & dãnandus, primus iam dãnatõis partẽ ſubijt Iudæus, ita ut dubiũ iam nõ ſit, uel cẽ
debeat, qn ſubiturus ſit & Græcus, quando pariter in fine ſeculi ambo iudicabunt. Plurimũ
hoc ualere arbitramur ad elucidationẽ pphetię huius, ut in cæteris quoq; q̃ deinceps ſequũ
tur, ſine dubio pdicãtia irã & indignationẽ, tribulationẽ & anguſtiã, in oẽm animã hoĩs ope
rantis malũ, ſemp illud memoriter teneamus, Iudæi primũ & Græci. Sequit. L Væ ciuitas
Ciuitas ſanguinũ Hieruſalem. ſanguinum, vniuerſa mendacij dilaceratione plena, non recedet a te rapina. J
O ciuitas ſanguinũ, ciuitas diaboli, cõtraria ciuitati dei. O oĩs aĩa hoĩs operantis malũ, Iu
dæi primũ & Græci. Væ tibi, ppter hoc ipm, quod es ciuitas ſanguinũ, quia uidelicet ſan
guinẽ effudiſti, & in ſanguinibus ædificata es. Tu primũ o oĩs anima Iudæi malum operã
tis ciuitas ſaguinum es, plus q̃ oĩs anima Græci, ex quo Chriſtum occidendo, patrũ tuo
Matth. z3 rum, q Prophetas & iuſtos occiderunt, menſurã impleuiſti, ut uenirer ſuper te oĩs ſanguis
iuſtus, qui effuſus eſt à ſanguine Abel iuſti. Væ tibi, quia tu es ciuitas ſanguinũ (ut iam dictũ
eſt) non tantũ eomodo, quo anima Græci ſiue Gentilis, ſed abdunantius: quia Græcus ſiue
Gentilis, qui martyꝝ ſanguinem fudit, legem nõ habuit, promiſſiones ignorauit. Tu legem
habens, promiſſiões audiẽs, & prophetas & ipſum dominũ pphetaꝝ occidiſti. Et uniuerſa q
dem ciuitas mẽdacij dilaceratõe plena: ſed tu anima Iudæi abũdantius, q̃ anima Græci, quia
Rom. j. Græci quidẽ anima in pluribus ueritatẽ dei in iniuſtitia detinuit, ſiue in mẽdaciũ cõmutauit,
& cũ cognouiſſet deũ, non ſicut deum glorificauit, aut gratias egit. Tu aũt ipſam ueritatem
Mendacij dilaceratõe plena de carne tua ortã, & uidiſti, & odiſti, & mendacijs circũdediſti, & mendaci occaſiõe ad mor
tem tradidiſti. Non dico ciuitas mendacio plena, ſed dico, qđ plus eſt, mendacij dilaceratõe
plena, qa neq; oĩs Græcus uno mõ mentit: ſi ipm mendaciũ in plures apud eũ ſectas ſcindit
& dilacerat, neq; omnis Iudæus uno mõ de ſanctis ſcripturis mentit, ſed nunc aliud, & nunc
aliud cõfingit, ut effugiat, quoties illũ quiſpiã ueritatis, quę Chrus ẽ, miles ſtrenuus inſequit.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Væ tibi: quia non recedet à te rapina. i. remittetur tibi rapacitatis uel auaritię culpa, quæ tibi maloꝝ oim radix extitit, & cauſa homicidaꝝ, ꝑpter quæ tu ciuitas ſanguinũ uocaberis, & uere es. ⌊Vox flagelli, ⁊ vox impetus rotę, ⁊ equi frementis, ⁊ quadrigę feruentis, equitis aſcendentis, ⁊ micantis gladij, ⁊ fulgurantis haſtę, ⁊ multitudinis interfectę, ⁊ grauis ruinę, ⁊ finis non eſt cadauerum.⌋ Tam pulchra (inquit beatus Hieronymus) iuxta Hebraicũ, & picturæ ſimilis, ad prælıũ ſe præparantis exercitus, deſcriptio eſt, ut omnis ſermo meus ſit uilior. ¶ Qualiſcũq; fuerit, quãtumcũq; terribilis extiterit ille exercitus Babylonis, qui Niniuen in tp̃e illo ſubuertit, nullã põt habere cõparationẽ ad magnitudinem fortitudinis, iræ & indignatõis, anguſtiæ & tribulatõis, quæ ſupueniet uniuerſo orbi in die iudicij, iudicij uniuerſalis, quo tendentẽ ꝓphetiæ ſpiritũ, noſtri conat̃ ſequi præſens intẽtio ſermonis. Vox (inqt) flagelli, uox impetus rotæ. Vbi uocẽ, quã dicit, audierat iſte? Nimirum intus audiuit, in interiore homine audiuit, ubi ſunt uel eſſe debent aures audiendi myſteria regni dei, quales dñs requirebat, clamãs ad turbas: Qui habet aures audiẽdi audiat. Sũt aũt de aictrici parte uoces ſeptẽ. Vox flagelli, & uox impetus rotæ, uox equi fremẽtis, uox quadrigæ feruẽtis, uox equitis aſcendẽtis, & uox micãtis gladij, & uox fulgurãtis haſtæ. Nã qđ ſequit̃. Et multitudinis interfectæ, & grauis ruinæ, & finis cadaueꝝ nõ eſt, afflictæ partis miſeriæ ſunt. Per hunc ſeptenariũ numeꝝ: uocũ uniuerſitatẽ intelligimus comotionũ, quæ magnæ Niniuæ. i. mundi huius ꝑcurrẽt excidiũ, ſcđm hæc uerba ueritatis, quæ trãſire nõ poſſunt: Et erunt ſigna in ſole, & luna, & ſtellis &c. uſq; nam uirtutes cœloꝝ mouebuntur. Et quoniam iam diximus ſcđm Apl̃m, uenturã eſſe iram, in omnẽ animã operantis malum, Iudæi primũ & Græci, oportune nunc ad memoriã redit: quia ſicut Ioſephus refert, toties uoces Iudæus audiuit, qñ accepturus erat primitias damnatõis. i. quando in excidiũ Hieroſolymoꝝ uenturi erant Romani. Ieſus (inquit) filius Aman plebeius & ruſticus, cũ ad feſtũ diem ueniſſet, quadrienniũ prius q̃ bellũ gereret̃, repente exclamare cœpit, uox ab oriente, uox ab occidẽte, uox à quatuor uẽtis, uox in Hieruſalẽ & templũ, uox in maritos nouos, nouaſq; nuptas, uox in oẽm hũc ppl̃m. Septima uox erat magis cõtinua, uæ uæ Hieroſolymis Quocũq; ſpũ ille attonitus, uoces illas declamauerit, nos & illaꝝ & iſtaꝝ ſeptenario numero uocũ deſignatã intelligimus, illic primũ Iudæo, hic Iudæo pariter & Græco, maloꝝ ſiue miſeriaꝝ uniuerſitatẽ, quæ tunc uniuerſo orbi ſupuenient. Non quidem equis & quadrigis, cæteriſq; rebus bellicis, quæ hic declamant̃ ad iudicandũ hũc mundũ, deus utet̃, ſed ſicut iuſtũ eſt, ut per quas res peccauit hic mundus ſupbus ac ſanguineus, earundẽ reꝝ nominibus terrores illi prædicent̃, cum quibus eſt iudicandus. Iuxta hũc ſenſum, & illud dictũ accipimus. Oẽs eñ qui acceperint gladiũ, gladio peribunt. Similiter nãq; dici conuenit. Oẽs, qui abutẽtes potẽtia flagellauerint, & impetũ rotæ, & equũ frementẽ, & quadrigã feruẽtem, & equitem aſcendentem, & micantẽ gladiũ, & fulgurantẽ haſtam agitauerint, ſiue uibrauerint, maxime ſuper eos qui dñi dei ſunt, & flagello inundante, & rota impetente, & equo fremente, & quadriga feruente, & equite aſcendente, & gladio micante, & haſta fulgurante peribunt, & ipſi interfecti, & graui ruina preſſi iacebunt, nec erit finis cadaueꝝ, quia in ſempiternũ cadauera erũt, quia morte ſempiterna mortui, uera uita, quæ deus eſt ſine fine carebũt. Sequit̃. ⌊Et corruẽt in corpibus ſuis, ꝑpter multitudinẽ fornicationũ meretricis ſpecioſę, ⁊ gratę, ⁊ hñtis maleficia, quę vẽdidit gẽtes in fornicationibus ſuis, ⁊ familias in maleficijs ſuis.⌋ Corruent (inqt) in corpibus ſuis. ſ. in ira tremendi iudicis, ad cuius aduentũ oẽs homines reſurgere habent cũ corpibus ſuis, & in infernũ corruere, oẽs impij cũ ipſis, in quibus peccauerunt, corporibus ſuis. Quam ob cauſam? Propter multitudinẽ (inquit) fornicationũ meretricis ſpecioſæ, & grate, & habentis maleficia. Quæ ẽ illa meretrix? Cupiditas. Quę eñ alia meretrix dici poteſt, uel cogitari, cũ qua mundus iſte à creatore ſuo recedẽs fornicatus ſit? Ipſa eſt, quæ adornata multis, & pulchris creaturarũ inſtrumentis, mundũ infelicem per cõcupiſcentiã carnis, & cõcupiſcentiã oculorũ multipliciter decepit, ita ut ſeruire faceret eũ creaturæ potius q̃ creatori. Specioſa nãq; uidetur, & grata eſt oculis eorum corruptis, & animis ambitioſis, qui attendere nolunt uel ꝑpendere, quãto ſpecioſior eſſe poſſit deus, oĩm creator & dñs. Habet et maleficia meretrix iſta. ſ. immixta ſuæ uoluptati malignorũ ſpirituũ inſidias, uerbi gratia, dũ auro uel argento, quę pulchra ſunt, ita ſeſe adhibent ſpiritus

Quantus terror in nouiſſimo iudicio.

Matth. 13.

Voces ſeptẽ in parte uictrici

Lucæ. 21

Rom. 2.

Ioſeph⁹ de bello Iudaico libro primo capite decimoſeptimo

Matth. 26.

Meretrix, Cupiditas

maligni, ut deliteſcentes in ſimulachris, dãdo reſpõſa, mundũ opinione repleuerint, qđ ope
ra manuũ hoim. ſ. aurea uel argentea ſimulachra, dĳ ſunt. Ita uendidit iſta meretrix gentes in
fornicatõibus ſuis, & familias in maleficĳs ſuis: quia uidelicet ꝑ ebrietatẽ cupiditatis accidit,
qđ aiæ hoim, auri & argẽti pulchritudine intim̃ delectatæ ſunt, ut ſe ꝓſtituerẽt ſimulachris.
Non tm̃ gentes, ueꝛ & familias uẽdidit, in eiuſmodi fornicatõibus uel maleficĳs ſuis. i. non
tm̃ illos q ignorabãt deũ, neqꝫ ꝑ ſcripturã aliquã nomẽ eius audierãt, ueꝛ etiã eos, qui legẽ ac
ceperãt, unde & deo creatori q̃dãmodo familiares erãt, ſæpiſſime ſecum fecit fornicari, ſicut
paſſim ferè oẽs teſtant̃ libri diuini. L Ecce ego ad te dicit dñs exercituũ, ⁊ reuelabo pu
dẽda tua in faciẽ tuã, ⁊ oſtendã gẽtibus nuditatẽ tuã, ⁊ regnis ignominiã tuã, ⁊ p
ĳciã ſup te abominationes tuas, ⁊ cõtumelĳs te afficiã, ⁊ ponã te in exemplũ, ⁊ erit
omnis qui viderit te, reſiliet a te, ⁊ dicet: Vaſtata eſt Niniue. ⅃ Supra dixerat: Ecce
ego ad te, dicit dñs exercituũ, & ſuccendã uſqꝫ ad fumũ quadrigas tuas, & nunc dicit dñs: Ec
ce ego ad te, & reuelabo pudẽda tua in faciẽ tuã. Illic ſupbiã, hic mũdi huius arguit luxuriã,
quæ duo mala ſunt p̃cipua in ꝑuerſione totius homĩes, qa uidelicet ſupbia ſpm̃ erigit, luxu
ria carnẽ corrũpit. Reuelabo (inquit) pudenda tua in faciẽ tuã. Hoc ipm̃ in Pſalmo ſic dicit:
Pſal.49. Arguã te, & ſtatuã contra faciem tuã. Nũc em̃ ꝑ mentis ſupbiam uidere dedignaris uel ſci
re, qualẽ uel quantã habeas turpitudinis maculã, nec pudet te, quod inſatiabilẽ luxuriã & libi
Prouer.2 dinẽ ſequaris paſſiuã & ſi uides, nõ tibi eſt pudori, imò lætaris, cũ malefeceris, & exultas in re
Eſa.3. bus peſſimis, & peccatũ tuũ ſicut Sodoma p̃dicas, nec abſcõdis. Tum nimiꝛ qñ tibi præ ma
gnitudine tribulatõis & anguſtiæ ſic ſupbire, ſic lætari & ſic exultare non uacabit, nuda tur
pitudinis conſcia, melius parebit in facie tua, in oculis tuis, iugi memoria, quaſi libro ſp aper
to, ut ſemꝑ legere cogaris, quæcũqꝫ feciſti, dixiſti, aut mẽte tractaſti. Nec ſoli tibi o quæcũqꝫ
anima hoïs oꝑantis malũ Iudęi ſiue Gręci: nõ (inquã) ſoli tibi reuelabo pudẽda tua, mõ quo
iã dixi: ſed & oñdã gẽtibus nuditatẽ tuã, & regnis ignominiã tuã. Quibus gẽtibus & regnis
uel ad qđ oſtendã illis nuditatẽ & ignominiã tuã? Nimiꝛ oĩbus gẽtibus, quaſcũqꝫ feci, de
Pſal.85. qbus Pſalmiſta: Veniẽt (inqt) & adorabunt corã te, & glorificabũt nomen tuũ, ad hoc oſtẽ
dam, ut uidentes dãnatõis tuæ cauſam, ſciãt etiã laudẽ iudicĳ, uel iudicãtis iuſtitiã, & ſcientes
Apo.15 dicant: Magna & mirabilia oꝑa tua dñe deus oĩpotẽs, iuſtæ & ueræ uiæ tuæ, rex ſeculoꝝ.
Quis nõ timebit te dñe, & magnificabit nomen tuũ? Quia tu ſolus pius, quoniã oẽs gentes
Ibidem.19 uenient & adorabunt in conſpectu tuo, quoniã iudicia tua manifeſta ſunt. Itẽ: Salus & glo
ria & uirtus deo nr̃o: quia uera & iuſta iudicia eius ſunt, quia iudicauit de meretrice magna,
quæ corrupit terrã in ꝓſtitutõe magna. Vt hoc dicãt, uel dicere ſciãt, oñdã illis nuditatẽ tuã
& ꝓĳciã ſup te abominatões tuas, & cõtumelĳs, ſubaudit̃ tuis, te afficiã, & ponã te in exem
plũ, ut uidelicet de te capiãt diuinæ laudis materiã ſiue documentũ ſemperqꝫ iuſtæ ſeuerita
tis uel ſæueræ iuſtitiæ dei in te ſciãt experimentũ. Qũo aũt omnis q uiderit te, reſiliet à te, et
reſiliendo dicet: uaſtata es Niniue? Videlicet eo mõ, ut magnũ chaos firmatũ ſit inter te, &
omnem qui non tenebitur tecũ in tua ꝑditione, & multũ lætus erit, quod poterit reſilire à te,
nec ſaltẽ ad horã cupiet trãſire ad te pro illa conſolatõe. Nã cũ dixerit: Vaſtata eſt *Niniue*,
nihil addet amplius loq, aut adiũgere ſe tibi aliq̃ uerbo uel geſtu conſolantis. Sequitur enim:
L Quis cõmouebit ſup te caput? Vnde quęrã conſolatorẽ tibi. ⅃ Cõmotio capitis ali
Duplex mo-tio capitis qñ pro inſultatõe, aliqñ ꝓ cõſolatõe ſolet intelligi. Pro inſultatõe ut illic: Opprobriũ factus
Pſal.108 inimicis meis, uiderũt me, & mouerũt capita ſua. Itẽ: Deriſerũt me, locuti ſunt labĳs, & moue
Pſal.21. runt caput. Hæc nãqꝫ prædicta de eo ſunt, qđ crucifixo dño prætereũtes blaſphemabãt eũ,
Iob.42 mouẽtes capita ſua. Pro cõſolatõe uero, ut in Iob: Venerũt aũt ad eũ oẽs frẽs ſui, & uniuerſę
ſorores ſuæ, & cũcti qui nouerũt eũ prius, & comederunt cũ eo, & mouerunt ſup eũ caput,
& cõſolati ſunt eum. Circumſtãtia diſcernunt cõmotionẽ capitis, utrum cõſolãtiũ, an deri
dẽtiũ ſit. Cũ dixiſſet hic: quis cõmouebit ſup te caput ſuũ? ſtatim ſubiunxit. Vñ quæra cõſo
latorẽ tibi? Ergo quis cõmouebit ſup te caput, idẽ eſt, ac ſi dicat: Quis tibi cõpatiet̃, quis te cõ
ſolabitur, & ſubaudiẽdum eſt nullus. Itẽ cum dicit: Vnde quærã conſolatorẽ tibi? oportune
Luce.16 ad memoriam redit illud, quod Abraham reſpondit ardenti diuiti. Nã quod uni dixit oĩbus
dictum debet intelligi. Vnde tibi aditum quæram, ut Lazarum mittã, qui refrigeret linguã
tuam? In omnibus inter nos & uos chaos magnum firmatum ẽ, ut qui uolunt hinc trãſire ad
uos non

uos non poſſint,neq; inde huc tranſmeare. Ergo non eſt unde quærā conſolatorē tibi, tem-
pus tuæ conſolatōis oīne pterijt. Recepiſti bona,recepiſti conſolationē in uita tua. Seqtur.
[Nunquid melior es ab Alexandria populorum,qui habitāt in fluminibus, aqua in
circuitu eius,cuius diuitię mare,aquę muri eius, Aethiopia fortitudo eius, & Aegy
ptus Africa & Lybies fortitudo eius,auxilio tibi fuerūt. Sed & in ipſa trāſmigratio
ne ducetur in captiuitatē. Paruuli eius eliſi ſunt in capite omniū uiarum, & ſuper in-
clytos eius mittet ſortem,et omnes optimates eius affligentur compedibus.]
Quo tpe hæc pphetia ſcripta eſt, q̄ nūc uocatur Alexādria dicebatur No, & lōge poſt tpe Alexandria Aegypti, olī No.
ab Alexādro magno Macedone nomē accepit ſempq; ſub noīe primo.i.No Aegypti me
tropolis fuit,& habūdātiſſima pplis. Deniq; & hi q res geſtas Alexādriæ memoriæ tradide
rūt principē eā fuiſſe autumāt. Dicitur itaq; ad Niniue, nunquid populoſior es aut potētior
Alexādria? Et deſcribitur ſitus Alexādriæ q̊d ſup Nilū & mare poſita: hinc inde aquis & flu
minibus ambiatur. Quod autem Aethiopia, Aegyptus & Africa in pſidio eius ſint, ipe ſi-
tus puinciarum & urbis oñdit. Hæc q̊. ꝫ(inqt) ppheta capietur à rege Babylonis, & in captiui
tatē ducetur. Paruuli eius allidētur in capite oīm uiarum, & inclyti eius ſiue nobiles cōpedibus
diuidētur ſorte uictorum. Nunqd tu melior es illa? Non & tu ergo inebriaberis, & eris deſpe-
cta,& tu quæres auxiliū ab inimico, ſubauditur, æq̄ ut illa in ɔo iudicio. ¶ Iuxta hāc ſilitudi- Myſteriū hu-
nem Niniuæ atq; Alexādriæ collationē ſiue cōparationē fieri ſuggerit pphetiæ ſpūs, eorum ius compara
q manifeſte deo cōtrarij ſunt, q̄les illo tpe Aſſyrij fuerūt, & eorum q cū negotijs ſeculi ſunt im tionis.
pliciti, q̄les maxime Alexādrini fuerūt, non tñ pfeſſionis uoce blaſphemāt deū, imò & pfitē
tur ſe noſſe deū. Et congrue p Alexādriā populi pñt intelligi, q nec tā impij ſunt, ut poſſint
ab eccleſia iudicari, tanq̄ apud deū iā condēnati, nec ita religioni quā pfitent intenti, ut Iuda
ſiue Hieruſalē mereātur nūcupari Igitur ſi cōqueratur in extremo iudicio Niniuę.i.mūdus
dānatus ſup ſniam ſuæ dānationis, nunqd ait, tu melior es ab Alexādria populorum: Et ſit ſen-
ſus. Nunqd tu impiorum uniuerſitas iuſte euaderes impunita, cū etiā multitudo quę nihil egit
tecū contra deū, multitudo ſeculariter qdem uiuentiū, uerūtñ ueritatē dei p uim non impu-
gnantiū, dignū p meritis portauerit aut portet iudiciū, p eo q̄ fluctuoſis ſeculi negotijs ni-
mis intendit ſcdm ſimilitudinem Alexādriæ, q̄ tā negotioſa q̄ populoſa eſt, habitās in flumi
nibus, aq̄s hñs in circuitu, q̄ ſunt p muris ad munimentum eius, unde & ab Aethiopia & ab
Aegypto atq; ab Africa, multæ diuitiæ cōmodius ad eā cōuehūtur, ita ut mare dici poſſint
diuitiæ eius. Hmōi intra terminos eius, q̄ dicitur Hierulalem, q̄ plurimi continent, & q̄uis
ibi ſint uel fuerint p ſuis qq; meritis, aliq tpaliter, aliq etiā æternalr puniūtur, ſcdm ſimilitu-
dinem Alexādriæ populorum. quorum paruulos in capite oīm uiarum eliſos, & inclytos ſiue opti-
mates ait compedibus eſſe afflictos. Hinc illud eſt, & ad hūc ſenſum ptinet, q̊d Petrus aplus I. Pet. 4
cū dixiſſet. Quoniā tp̄s eſt ut incipiat iudiciū de domo dei, cōtinuo ſubiunxit: Si aūt primū à
nobis, qs finis illorum, q non credunt dei euāgelio? Cū illo pariter dicamus, ſcdm pſentē huius
pphetiæ locū. Si iudicio dei pſæpe uiolētia pſecutionis ſup domū dñi incubuit, p eo q̄d cū
deberent ſpūalibus eſſe intenti, magis carnalia ſunt ſecuti, & ſeculares effecti, & propter no-
men fidei, per omnia ferè ſiles Alexādrinis quæſtuoſis, quis eorum finis, q omnino non credūt
& tā uerbo q̄ ope cōtradicūt euangelio dei, p omnia ſiles Aſſyrijs ſupbis & impijs? Et q̊niā
iam ſupra meminimus diuitis purpurati, & Lazari mendici, qui duo pro exemplo omni hu- Lucæ. 16
mano generi ſunt appoſiti. Si Lazarus ex nomīe deo notus, impunitus non eſt dimiſſus: ſed
recepit mala in uita ſua, quis finis tuus debet eſſe o diues, q & deo p nomen ignotus es, & re-
cepiſti bona in uita tua? Nunqd tu Lazaro melior, aut iuſtior es, ut Lazarus nūc una, & ſim
plici conſolatōe conſolet, qa dū uiueret, non habuit conſolationē uitæ illius, tu duplici con-
ſolatione conſolatus ſis.i.ut & tunc purpura indutus & byſſo epulatus fueris q̊tidie ſplēdide
& nūc de intincto in aqua digito Lazari capias refrigeriū linguæ tuæ? Non ſic ſe habet ordo
uel ratio iuſtitię iudicij dei. [Ergo & tu inebriaberis] o Niniue, cuius exēplū ē diues ille, et
īebriaberis (inqt) abſinthio & felle. [Et eris deſpecta, & tu quęres auxiliū tuū ab inimi
co] Videlicet ſicut q̄ſiuit ille auxiliū à Lazaro, quē ſibi fecerat inimicū. Lazarus primū quę-
ſierat auxiliū ab inimico, iacēdo ad ianuā diuitis & cupiēdo ſaturari de micis, q̄ cadebāt de mē
ſa diuitis, utiq; inimici, qa ul' micas nolebat largiri, uerſa uice poſtmodū diues auxiliū q̄ſiuit à
Lazaro,

Lazaro, iuſte non amico, & non obtinuit. Iuxta hoꝝ exemplū o Niniue, o mundus, qui to
t⁹ es deditus auaritiæ atq; ſuperbiæ, cū multi qui portādi ſunt in ſinū Abrahæ, perſæpe quæ
runt, & quæſierūt auxiliū abs te in aliqua neceſſitate, & nō ſolū nō obtinuerūt auxiliū, uerū
etiā inuenerūt apud te ſuppliciū. Et plane cōſtat: quia quæſierūt auxilū ab inimico, i. à te qui
odiſti eos, & aduerſaris deo. Reddet tibi uiciſſitudo, ut & tu quæras auxiliū ab inimico, i. ab
oīni quē inimicū tibi feciſti iniuſte perſequēdo, & non obtinebis: ſed dicet tibi: Recordare,
ꝗa recepiſti bona in uita tua, & iſte uel ille ſilr mala. Nūc ergo hic cōſolat, tu uero cruciaris.
Oēs munitōes tuę, ſicut fic⁹ cū groſſis ſuis, ſi cōcuſſę fuerit, cadēt i os comedētis.
Si ad illā quā ſubuertit Nabuchodonoſor Niniuen reſpicias, locutio eſt hyperbolica. Neq;
em̄ munitōes, aut muri ſiue turres, uel oppida Niniuæ, tam facile ceſſerūt Babylonijs, ut in
caſu ſuo ficis poſſint cōparari primitiuis, quæ ſi cōcuſſæ fuerūt leui tactu, in os cadent deuo
rantis. Porrò de toto mūdo iſto, ſicut dicitur, uel ſicut lrā ſonat, ita fiet. Facillime & ſicut eiuſ
modi fici fructus leui motu decutit, & nō in terrā, ne ſaltē paruus labor ſit comedentiū: ſed
Pſal.49. ſtatim in os cadit deuorātis ſic ī die iudicij: qn̄ manifeſte ueniet de⁹ nr̄ & nō ſilebit: qn̄ ignis in
cōſpectu eius exardeſcit: & in circuitu eius tēpeſtas ualida, magno terræmotu cadēt muniti
Gene.4. ones totius orbis quātæcūq; uel qualeſcūq;, tā ſpūales q̃ materiales, pn̄t intelligi. & illæ quaꝝ
primus ſtructor fuit Cain, & illæ quas cōtra ueritatem extruxit, oēs ſpūs erroris, cadent in os
deuorātis inferni, glutiētis abyſſi, gehēnalis incēdij. Sequit. **Ecce ꝑpopulus tuus, mulie
res in medio tui.** Et hoc ut ipſa ſonat lrā, ueraciter de Aſſyrijs ſentiendū eſt. Cū em̄ prius
fuerint uiri fortes atq; terribiles, poſtremo facti ſunt quaſi mulieres, maximeq; Aſſyrioꝝ re
ges, quos maxime uiros eſſe opportuiſſet. Poſtremus apud eos, ut refert Pōpeius Trogus re
Verba Iuſtini gnauit Sardanapal⁹ uir muliere corruptior. Ad hūc uidēdū, qđ dū nemini an̄ eū ꝑmiſſum fu
lib. j. ex trogo erat, ꝑfectus ipſius, Medis ꝑpoſitus, noīe Arbactus, cū admitti magna ambitōe ægre obtinu
iſſet, īuenit eū iter ſcortoꝝ greges purpurā colo nentē, & cū muliebri habitu, cū malitia cor
poris, & oculoꝝ laſciuia, oēs fœminas an̄ iret, pēſa inter uirgines partientē. Hæc prima tunc
tp̄is deſtructōis īperio Aſſyrioꝝ cā fuit. Ecce ergo (inqt) pplꝰs tuus mulieres in medio tui.
Statimq; ſubiūgit: **Inimicis tuis ad apertionē pādentur portę tuę deuorabit ignis
uectes tuos.** De mūdo hoc ꝓbroſe cōſtat edici, ex oppoſito illius laudatōis, q̃ ſupius aſcē
ſoris cœli uiros collaudauit. Clypeus (inqt) fortiū eius ignitus, uiri exercitus ei⁹ in coccineis
igneæ habenæ currus eius. Iſti uiri ſunt, & iſtis ad apertionē pandent portæ huius Niniuæ,
dn̄o cū ſenioribus pp̄li ſui ad iudiciū ueniēte, & pplꝰs eius, mulieres in medio eius capient, &
in æternā captiuitatē deuoluent. Tūc deuorabit ignis uectes tuos, o Niniue, ꝗa iudicabit ſe
culū per ignē, & nō poterit reſiſtere. Seqtur: **Aquā ꝓpter obſidionē hauri tibi, extrue
munitōes intra lutū, & calca ſubigēs, tene laterē, ibi comedet te ignis, peribis gla
dio, deuorabit te bruchus. Cōgregare ut bruchus: Multiplicare ut locuſta. Plu
res feciſti negotiatiōes tuas quā ſtellę ſunt cœli.** Ad illā Niniuē iuxta lrām, ſic intelli
gēdū ē. Propè ē obſidio, Hauri igit aquā, & cura ne pot⁹ deſit obſeſſæ. Muni turres, lateres
cōfice, ut īterrupta muroꝝ ſtruas. Et cū hæc oīa feceris, ut à brucho hum⁹, ita gladio deuora
Atelebus par beris. Sed cū mltiplicata fueris ut bruch⁹, & ut locuſta i unū pariter cōgregata, & cōgregaue
ua locuſta. ris ſicut aſtra cœli diuitias tuas, ſicut locuſtæ & bruchus & parua genimina locuſtaꝝ, q̃ uocā
tur atelebus ſole incaleſcēte auolāt, nec reperiūtur, ſic tu diſpgeris & fugies. Natura em̄ hęc
locuſtaꝝ ē, ut in frigore torpētes, p calorē uolitēt. Porrò atelebus pua locuſta ē, inter locuſtā
& bruchū, & modicis pēnis reptās potius q̃ uolās, ſpq; ſubſiliēs, & ob quā cām, ubicūq; orta
fuerint, uſq; ad puluerē cūcta cōſumit, ꝗa donec creſcāt pēnæ, abire nō pt. Hæc hactenus.
Ego aūt pn̄s capitulū mēte ptractās & intus ꝓſpiciēs, primū fateor, uim dictoꝝ expaueſco,
ſenſumq; paꝝ p occurrētē p̄ pōdere ipſius ferre uix ualeo, ac deinde beatos illos eſſe dico, qui
Luce.23 nō generauerīt, memor pariter ipſius dn̄i dicētis, qm̄ ecce uenient dies, in ꝗbus dicēt, beatæ ſte
riles & uētres q nō genuerīt, & ubera q̃ nō lactauerīt. Tāta eſt inſania mūdi q̃ pn̄ti loco arguit
tāta grauitas eius q arguit ſanctus ſpūs, ut diu ſermo cūctetur, neſciēs q̃ erūpet admiratōe p
uētus. Totū ergo capitulū nūc rurſus recitare libet. Aquā (inqt) ꝓpter obſidionē hauri tibi,
extrue munitōes: ītra in lutū, & calca ſubigēs tene laterē, ibi comedet te ignis, pibis gladio, de
uorabit te bruch⁹, Cōgregare ut bruch⁹ multiplicare ut locuſta. Plures feciſti negotiatōes tu
as q̃ ſtellæ

ſtellæ ſint cœli. Vnde ſermonis erit initiũ? qua ex parte quæremus explanationis aditum? Libet primũ ingredi ab hac parte qua dicit: plures feciſti negotiatões tuas, q̃ ſtellæ ſint cęli. Nam poſt partis huius ingreſſum, melius cætera patebũt. Quid ergo eſt: plures feciſti negotiatões tuas o Niniue, o mũdus (cuius quaſi caput tũc erat Niniue) q̃ ſtellæ cęli: niſi plures feciſti generatiões tuas, q̃ deſtinati unq̃ fuerint, qui uocarent ſancti, ſcd̃m propoſitũ dei, q oẽs ſtellæ ſunt cœli. Vere plures feciſti negotiatões tuas, negotiatões carnis negotiando negotiatiõe infelici, unde cõgregareris ut bruchus, multiplicareris ut locuſta, cuius uidelicet bruchi ſiue locuſtæ exiguitas non minimũ à ſtellarꝫ cœli dignitate diſtat. Numerus & ordo tm̃modo ſtellarꝫ cœli ſunt in propoſito creatoris, benedicẽtis primis maſculo & fœminæ, atqꝫ dicẽtis: creſcite & multiplicamini & replete terrã, & ſubijcite eã. Cõgregatio ſiue multiplicatio, qua cõgregaris ut bruchus multiplicaris ut locuſta non de gr̃a eſt illius benedictõis: ſed de ira & infelicitate peccati, de ira eiuſdẽ creatoris dicẽtis ad mulierẽ poſt effectũ peccati, ꝓ reatu præuaricatõis. Multiplicabo ærumnas tuas, & cõceptus tuos. Et qd eſt multiplicabo, niſi permittã multiplicari, iuſto iudicio? Tu eñ o Niniue, nõ mihi generare deſiderãs: tu (in quã mũdus nõ mihi filios facere cupiẽs, nõ mihi de carne tua ſtellas cœli fabricare intẽdẽs: ſed tuis uoluptatibus incumbens, & tm̃ in terra multiplicari ambiens, intras & pertinaciter atqꝫ intẽperanter intrabis in lutum, calcas atqꝫ calcabis ſubigẽs & tenebis laterẽ. Fac quod facis, intra in lutũ & calca ſubigẽs, tene laterem. Dum te impendis ad coitũ, ueraciter intras in lutum, dum cito turbine libidinis deſuper ageris, tuimet impotẽs: nimirꝫ calcas ſubigens, dũ cõplexu ſtringis & ſtringeris, ſine dubio tenes laterẽ. Hæc eſt pars tua, pars ſordida, magna īfelicitas. Cui ſeruis hoc agẽs? Cui generas, ita faciẽs? Ibi comedet te ignis, peribis gladio, deuorabit te bruchus. Comedet te ignis, qui nõ extinguet, & peribis gladio quo iam dudũ ꝑcuſſus ẽ diabolus, deuorabit te bruchus. i. uermis q non morit. Bruchus nãqꝫ uermis eſt, uolatilis qdem interdũ, ſed ſuo põdere pregrauatus, quia pẽnulis nõ ſatis iuuat detrahit, & laſſo in terra cadit uolatu.

Quid plures negotiatiões q̃ ſunt ſtellæ cœli, numerꝰ reproborum

Gene. 3.

¶ Sunt igit iſtæ eiuſmodi ſniæ: intra in lutum & calca ſubigẽs, tene laterem, quales grammatici ſiue rhetores, conceſſas appellant, pulchro locutionis modo ita ſe habentes, ut & in compulſione prohibent, & in prohibitione compellant. Quæ tñ ne nõ intellectæ perſuaſiones eſſe uideant, permixta ſunt aliqua uerba, quę manifeſte repugnant, ne quod dicit audientes imperari uel perſuaderi putent. Ita hic eſſe manifeſtum eſt. Nam cum dixiſſet: intra in lutũ, & calca ſubigens, tene laterẽ, continuo ſubiunxit. Ibi comedet te ignis, peribis gladio, deuorabit te bruchus. Vbi dixit cõgregare, mox appoſuit ut bruchus, ubi dixit multiplicare, ſtatim addidit, ut locuſta. Continuo ſniam uere grandinoſam inuexit, habẽtem plurimũ uituperatõis: plures (īquiẽs) feciſti negotiatões tuas, q̃ ſtellæ ſunt cœli.

Sententiæ cõceſſiuæ.

¶ Nõ ne hmõi in tali re conceſſio, magna de ſupernis eſt irriſio. Eſt enim in cœlis nonnulla irriſio, dicente Pſalmiſta: Qui habitat in cœlis irridebit eos. Et quis unquàm ſenſatus rem uidit uel audiuit, quæ ſuperna ſit irriſione dignior, quã fuit uel eſt mundi huius ſtudium in generando, uel unum pro exemplo ſiue experimento iſtud accipe. Gentes inſanæ, & ipſi qui ſibi ſapiẽtes uidebant Romani, proletarios decreuerũt in urbibus eſſe, proletarios ab eo dictos, qꝓ nullam habẽtes occupationẽ, tm̃modo ſufficiẽdæ proli uacarẽt. Infęlices ac miſeri, ad quid ſufficiẽdæ proli. Nimirꝫ ad occidendũ, ut non deeſſet diabolo, unde quotidianũ fere poſſet habere ſanguinis humani ludibriũ, quotidianũ ſpectaculũ, qm̃ educebant dietim morituræ legiones in pręliũ, ubi uelut arida ſtipula cedebant, ne dicã milia hoĩm, potius miriades legionũ. Quis nõ audiuit, imò qs audire ſuffecit, cui legere uel audire uacauit à cõſtitutõe mundi cõtinuas mortes hoĩm, ferro, fame, atqꝫ peſtilẽtia pereuntiũ? Taceo de mortis cõditõe cõmuni quã iuſtitia, imò miſericordia cœleſtis om̃i generi humano indixit, dicẽdo: quia puluis es & in puluerẽ reuerteris, ne uidelicet in anima mortuus, uita carnis hõ in æternũ uiueret, rapiendus ad iudiciũ, nõ interueniẽte morte, ut dæmones, qbus nõ morientibus iudiciũ æternæ mortis repoſitũ eſt. Inde nũc ſermo ẽ, qđ hoĩes mortẽ naturalẽ nõ expectãtes, toties tã mlt̃is in prælijs, tantis milibus ſeſe colligerũt atqꝫ cõuenerũt, ruẽtes in ferrũ ut cẽtenaria miliũ morientiũ, mirer ſi quis ex hiſtorijs numerare uelit ſatis admirari poſſit. Ad hoc negociũ inter cæteras inſanias, proletarios quoqꝫ (ut iam dictũ eſt) ſibi in urbibus collocauerũt, ne deeſſent alij q occiſis alijs, ſubſtituerẽtur ad occidendũ. Nõne igĩ uel ꝓ hac ſtultitia dignum ſe fecit

Superna irriſio contra generatiões mũdi.

Pſal. 2.

Proletarij.

Gene. 3.

mundus,

mundus, ut ille qui habitat in cœlis irrideret eum, dicens: intra in lutum, & calca ſubigens,
tene laterẽ & cætera uſq; ad id, plures feciſti negotiatões tuas q̃ ſtellæ ſunt cœli .i. ſicut iam
diximus, plures morti & inferno generaſti, q̃ ſint uel eſſe debeant omes electi, propter quos
Stellæ cœli, fi ut naſcerent, deus maſculũ & fœminam fecit & benedixit eis? ¶ At uero ipſæ ſtellæ cœli .i.
lii bñdictões. electi dei, filij benedictionis ſub hac irriſione plorant, & ſemetipſos deflent, recolentes illud
lutum ſuæ originis initium, de quo hic dictum intelligimus: intra in lutum, & ſemetipſos cõ
Eſa. 64. fitentur lutum eſſe, & plorantes dicunt: Et nunc dñe pater noſter tu es, nos uero lutum, & fi
Iob. 10 ctor noſter, & opera manuum tuaꝝ omnes nos. Item & quilibet eoꝝ dicit: Memento quæ
ſo quod ſicut lutũ feceris me, & in puluerem reduces me. Nonne ſicut lac mulſiſti me? Hæc
Pſal. 94 dicendo utiq; præoccupant, ſiue præueniunt faciem eius in confeſſione. Nam quaſi oblitus
deus ſit, de q̃ fragili, q̃ uili illos materia fecerit, de quibus cœleſtem fortitudinẽ exigit ut for
tes ſint, & in cœlum fortiter aſcendere uelint, & ſtationes habere, quaꝝ ſimilitudinem quan
dam præferunt uiſibiles ſtellæ cœli, de quibus mentionem præſenti loco fecit, dicendo mũ
do huic: Plures feciſti negotiationes tuas, q̃ ſtellæ ſunt cœli: reducunt illi, uidelicet creatori,
ſiue plaſmatori ad memoriam unde eos fecerit, ſiue plaſmauerit. Nunquid ergo his qui eiuſ
modi ſunt, dicere nouit deus tale quiddã: intra in lutũ, & non potius operi manuũ ſuaꝝ porri
gere dexteram, ut non intrent in lutum? Sed & ſi intrat ordinato introitu .i. ſecũdum legem,
quam ipſe poſuit, qui maſculum & fœminam creauit, & benedixit: non pertinet ad eum irri
ſio hęc eius, qui habitat in cœlis? Quare? Videlicet quia cauſam non habent eandem, quã
hic præmiſit ſcriptura, dicens: propter obſidionem. Quæ nam cauſa eſt, quæ ſignificatur, di
cendo: propter obſidionem, niſi illa propter quam reprobantur à deo filij huius ſeculi, quia
uolunt habere hic manentem ciuitatem? Propter iſtam cauſam, quaſi neceſſario, quaſi ratio
nabiliter ruebant gentes in libidinem, & uterq; ſexus quaſi aquam fundebat, atq; hauriebat
immoderatam carnis uoluptatem. ¶ Vnde notandum, q̃ proprijs partibus cuiq; exprobrat
ſexui. Fœmineo uidelicet, dum dicitur: aquam hauri tibi, uirili, dum dicitur: intra in lutum.
Nam quod aquam haurire, hoc ſit mulieri, intemperanter uirum ſubire, de illa ſapientis ſen
Ecci. 26 tentia conſtat, qua dicit: Sicut uiator ſitiens ad fontem os ſuum aperiet, & ab omni aqua pro
xima bibet. Itaq; hoc modo extruere munitiones, ſcilicet muliere hauriente aquam, uiro in
trante in lutum, hoc eſt, propter cauſam ſupra memoratam, certatim morituras ſupplere le
Roma. 1 giones. Taceo de illa parte extrema turpitudinis, quam Apoſtolus merito horreſcens terri
biliter percutit, quia fœminæ eoꝝ immutauerunt naturalem uſum, in eum uſum qui eſt cõ
tra naturam, ſimiliter & maſculi, relicto naturali uſu fœminæ, exarſerũt in deſiderijs ſuis, in
uicem maſculi in maſculos turpitudinem operantes. Sufficit ad præſentis ſcripturæ intentio
nem, exprobrare illud quod aliquam habere uidebatur rationem, ſcilicet quod multos face
rent filios, propter obſidionem, propter uendicandam terræ habitationem, ſiue quamlibet ci
uitatem. Non (inquam) pertinet ad eos irriſio hæc, dicẽtis: intra in lutum, & cætera, neq; ibi,
Conſiliũ Apo ſiue propter illud comedet eos ignis, aut peribunt gladio, aut deuorabit eos bruchus, uerũ
ſtoli. tamen hoc tempore beatiores ſunt, qui permanent ſecundum Apoſtoli conſilium, ut uide
j. Corint. 7 licet qui ſolutus eſt ab uxore, nolit quærere uxorem, & qui habent uxores, tanq̃ non haben
tes ſint: illud quoq; inter cæteras tribulationes carnis reputantes, ne forte q̃d generant, ueni
at ad numeꝝ ſtellaꝝ cœli, quoniam hic ita dictum eſt: Plures feciſti negotiatiões tuas, q̃ ſtel
læ ſunt cœli. Deniq; & patribus & patriarchis, quoꝝ primo Abrahæ dixerat deus: Suſpice
Gene. 15. cœlum, & numera ſtellas, ſi potes. Ac deinceps: Sic (inquit) erit ſemẽ tuum. Ipſis (inquam)
patribus contigit plures facere negotiationes, q̃ ſtellæ ſunt cœli .i. ut non omes, quos ipſi ge
Mala. 1. rauerit, pertinerent ad numeꝝ ſtellaꝝ eiuſmodi. Nonne frater Eſau erat Iacob (ait dominus)
& dilexi Iacob, Eſau autem odio habui? Sequitur: ⌊ **Bruchus expanſus eſt, & auolauit.**
Cuſtodes tui quaſi locuſtę, & paruuli tui quaſi locuſtę locuſtarum, quę conſidunt in
ſepibus in die frigoris. Sol ortus eſt, & auolauerunt, & non eſt cognitus locus eo
rum, vbi fuerint ⌋ Quia dixerat: congregare ut bruchus, multiplicare ut locuſta, immode
ratam atq; ſuperfluam uolens intelligi generationum atq; conceptuum infelicium abundan
tiam, quæ ueluti pennati uermiculi de carne huius mundi quotidie naſcẽdo ſcaturiunt, per
manens in metaphora, grande uanitatis eoꝝ ridiculũ pãdit, ſic incipiens: bruchus expãſus eſt,
& auola

& auolauit. Quãti em̃ æſtimat exaltationẽ, ſiue dilatationẽ filiorũ huius ſeculi, cõparando illos brucho expanſo, & auolanti? Collaudatio in omnibus ſancto ſpiritui, qa congruã illis ſimilitudinẽ inuenit. Exempli gr̃a: Alexander magnus, cuius regnũ apud prophetã Iohel per bruchũ intelligimus, qñ fere uſq; ad fines terræ ſeſe magnificauit, natus (ut fertur) de inceſtu, ex Olympiade uxore Philippi Macedonis, nõne bruchus uermis expanſus fuit? At ille expãſus auolauit. i. uelociter deceſſit, ſcilicet ætatis ſuæ anno triceſimo primo, regni aũt duodecimo. Quid ſi qs alius aliqt mẽſibus uel annis ſeſe expãdendo diutius durauit? Num diuturna expanſio cuiuſquã debet ę ſtimari, quantorũlibet annorũ fuerit? Nimirum qui pluribus annis uiuẽs in hoc ſeculo ſeſe dilatauit, breui expanſione ſeſe expandit, & cito deceſſit. Illũ deceſſiſſe, bruchũ auolaſſe eſt, & pulchre, nõ dictũ eſt: expãſus eſt, & uolauit, ſed expanſus eſt, & auolauit. i. non rediturus deceſſit.

Alexander magnus tanquã bruchus Iohel. j.

¶ Quàm leue eſt huius uitæ momentũ, qđ adhuc ipſe, qui habitat in cœlis, irridens. Cuſtodes (inqt) tui quaſi locuſtę, & paruuli tui q̃ſi locuſtæ locuſtarũ? Quinã ſunt tui ò Niniue cuſtodes, niſi ſeculi principes, nõ in deo ſed in ſeculo potẽtes? Iſti igitur uidẽtur eſſe gigãtes, ſed ecce quaſi locuſtæ ſunt. Subſiliãt in curribus, uolitẽt in equis, & in tibijs ſuis glorient̃ iuuẽculi: nã interim ſpectãs eos deſup ſapiẽtia, ridet, & dicit: Florebit amygdalus, impinguabit̃ locuſta. Quidnã eſt impinguabitur locuſta, niſi intumeſcẽt, & tumore ſuo grauabũtur, ſi ad citã ſenectã puenerint, quę nũc ſaliũt crura iuuenilia? Infelix floritio, miſera impinguatio, cũ præ ariditate ſenectutis caniciẽs floreſcit, & ecõtra præ humore inutili, crus aut tibia pingueſcit.

Cuſtodes tui quaſi locuſtę.

Eccle. xij.

¶ Qui porrò ſunt paruuli, de qbus dicit: Et paruuli tui ſicut locuſtæ locuſtarũ, niſi vulgus exile, ſiue populares, aut plebeij, q̃rũ æſtimatiõe dũ adulãtur potẽtioribus, ipſi potẽtes q̃ſi gigãtes ſunt? Vtiq; quãtũlibet adulãdo nõ efficiũt, ut ipſi potẽtes quaſi elephãti, & q ſub eis quaſi boues ſint, aut q̃ſi bubuli, ſed quaſi locuſtę locuſtarũ. i. minimi, portãtes imperia paruorũ. Quàm uero decẽter ſubiungit: Quæ conſidũt in ſepibus in die frigoris, ſol ortus eſt, & auolauerũt, & nõ eſt cognitus locus earũ, ubi fuerint. Videlicet ſecundũ naturã locuſtarũ, quæ eiuſmodi eſt, ut in frigore torpentes, per calorẽ uolitent.

Locuſtæ locuſtarum.

Quid per diem frigoris, niſi tẽpus intelligimus aduerſitatis, quãdo cauſis exigentibus iuſtũ eſt gentẽ quãlibet aut regnũ tribulari? Tũc effuſę multitudines exercituũ tanquã locuſtæ in urbibus, aut circa urbes conſidunt, & tã in uicis, q̃ in agris cũcta conſumũt, exempli gratia: ut Aſſyrij tunc tẽporis aſcenderũt ad uniuerſas ciuitates Iuda munitas, & cœperũt eas, et obſederũt Hieruſalem. Dies frigoris erat. i. afflictionẽ propter ſua merebãtur peccata. Sed ortus eſt ſol, & locuſtæ auolauerũt, qa propitius factus eſt dñs, et una nocte deleta ſunt caſtra Aſſyriorum centũ octoginta quinq; milia hoim. Nõne uelociter auolauerũt locuſtæ eiuſmodi, & nõ eſt cognitus locus earũ, ubi fuerint? Sic ois multiplicitas, ſiue cõgregatio, quã dixerat, cõgregare ut bruchus, multiplicare ut locuſta, uelociter trãſit, & ptrãſibit, permanebũt aũt ſtellæ cœli fixæ in altitudine firmamẽti, de qbus dixit: Plures feciſti negotiatiões tuas, q̃ ſtellę ſunt cœli, qa multi reprobi, pauci ſunt electi.

Dies frigoris

4. Rge. 18.

Sequitur: Dormitauerũt paſtores tui rex Aſſur, ſepelient̃ principes tui. Diſperſus eſt populus tuus ſuper mõtes, non eſt qui congreget, nõ eſt obſcura contritio tua, peſſima eſt plaga tua. Oẽs qui audierũt auditionẽ tuã compreſſerunt manũ ſuper te. Quia ſuper quẽ non tranſiuit malitia tua ſemper?

Ecce in uerbis iſtis iudiciũ illud audimus, de quo mũdũ arguit ſpũs ſanctus, qa princeps mũdi huius iudicatus eſt. Nã rex Aſſur ipſe eſt princeps mũdi huius. Hactenus ſermo erat cõtra Niniuẽ id eſt, cõtra hũc mũdũ, & ſub noie Niniue arguebatur mũdus de peccato, & de iuſtitia, ſicut in initio diximus, nũc ſub noie regis Aſſur, & ipſe princeps mundi huius iudicatus eſſe oſtenditur, ita ut ex hoc loco manifeſtũ fieri poſſit, qđ de iudicio eius recte arguat mundũ ſpũs paracletus, q in iſto propheta loquitur, ſecũdũ nomẽ ipſius, qa Naum ex Hebræo cõſolator interpretat̃: Dormitauerũt (ait) paſtores tui rex Aſſur.

Rex Aſſur diabolus.

Paſtores regis Aſſur hi ſunt, qui, ut ſupra dictũ eſt, intrãdo in lutũ, calcãdo & ſubigẽdo, atq; tenẽdo laterẽ. i. opus generatiõis nimis intẽperãter exercẽdo cõgregati ſunt ut bruchus, multiplicati ſunt ut locuſtæ. In q̃ ſunt uel fuerũt illi paſtores regis Aſſur? In eo uidelicet, qđ pauerũt uel paſcũt oues regis Aſſur, oues occiſionis. i. hoim multitudinẽ ſuperfluã, qui (ut canimus in pſalmo) ſicut oues in inferno poſiti ſunt, mors depaſcet eos. O paſtores infelices, q generauerũt q̃s pauerũt, pa

paſtores regis Aſſur.

runt,pauerũt q̃s generauerũt regi Aſſur,de qbus infernus impleatur,q̃s depaſcendo mors
ſaturaretur.Paſtores eiuſmodi dormitauerũt,ait. Quid eſt dormitauerũt? Mortui ſunt,&
inde laus deo,qa ſic dormitãdo paſcere uel generare regi Aſſur ceſſauerũt.Quid enĩ ẽ,niſi
ſic dormitaſſent,& generare deſiſſent? Cũ adeo cõgregatus ſit bruchus,& intantũ multi-
plicata locuſta,in iſta paſtoꝝ huiuſmodi uita,cũ hodieq; moribũdę carnis tãta ſuperbia,tã-
ta ſit luxuria,ut multitudines naſcẽtiũ,pſæpe peſtilẽtia,fame,beſtijs & gladio,ſuccidi opor-
tuerit,& ꝑterea q̃tidie paſſim demetat eos mors naturalis,& adhuc mũdus plenus ſit,quid
putas fieri potuiſſet,ſi nõ dormitaſſent,aut dormitarẽt iſti paſtores.i.ſi nõ morerẽtur hoĩes
Gene.3. ex q̃ facti ſunt trãſgreſſores regi Aſſur obtẽperãtes.Laus igitur deo,qa dixi: Nũc ergo ne
Miſericors de- forte mittat manũ ſuã,& ſumat etiã de ligno uitæ,& uiuat in æternũ,qa uidelicet,ſi uſq; ad
us inferendo diem iudicij uiuerẽt hoĩes,ut uiuũt dęmones,& generarẽt,qđ nõ faciũt dæmones,q̃ male
nobis mortẽ. fuiſſet,cogitet qui poteſt.Miſericorditer deus homini mortuo morte animę,mortẽ carnis
impoſuit,nec utcũq; mortalẽ,ſed breuiſſimę uitę uoluit eſſe hominẽ.Nã dies annoꝝ noſtro-
Pſalm.89. rũ in ipſis ſeptuaginta anni.Si aũt in potẽtatibus.i.in ualẽtioribus,q diutius durãt,octogin-
ta anni,amplius eorũ labor & dolor. Non ita ante diluuiũ,ſed uiuebãt,alij nongẽtenis,alij
Gene.5. octingentenis,uł ſeptingẽtenis annis.Quia uero propter illã uitę quãtulãcũq; diuturnitatẽ
Gene.6. tã ſuperbi,tamq; luxurioſi fuerũt hoĩes,ut ſcriptura innuit,dicẽs: Gigãtes aũt erãt ſup ter-
rã in diebus illis,& uidẽtes filij dei filias hominũ,qđ eſſent pulchre &c̃. recte & oportune
pro ipſis experimẽtũ uoluit deus notũ eſſe,qđ utiliter hominẽ anima mortuũ,carne uolue-
rit eſſe mortalẽ,cõfirmãdo ſententiã,quã poſuerat,dicens: ne ſumat de ligno uitæ,& uiuat
in æternũ,cõfirmãdo,inq̃,& dicẽdo: Non ꝑmanebit ſpũs meus in hoĩe in æternũ.Porrò
hæc dormitatio.i.carnis per mortẽ diſſolutio,nõ ſolis paſtoribus regis Aſſur,uerũ etiã ſu-
pra dictis ſtellis cœli.i.his,qui ſecũdũ propoſitũ uocati ſunt ſancti,cõmuniter impoſita eſt.
Lucæ.16 Sed uide qđ ſequitur: Sepelientur principes tui. Vbi ſepelientur,niſi in inferno? Mortuus
Ezechi.32. eſt diues(ait dñs)& ſepultus eſt in inferno.Et apud Ezechielem ipſe loquitur: Ibi Aſſur &
omnis multitudo eius,in circuitu illius ſepulchra eius,oẽs interfecti,& q ceciderũt gladio,
quoꝝ data ſunt ſepulchra in nouiſſimis laci.Hoc plus habent paſtores uel principes tui rex
Aſſur,qđ oẽs quidẽ hoĩes,tã boni,q̃ mali,dormitauerũt dormitione corporeę mortis,ſoli
aũt mali ſepelientur in inferno,propter hoc,qa ſunt paſtores uel principes tui.Et nunquid
aliqñ inde huc reuocãdi erũt? Diſperſus eſt(ait)ppłus tuus ſup mõtes,nõ eſt q congreget.
Quod dicit: diſperſus eſt ppłus tuus,hoc eſt,qđ ſupra dixerat,bruchus expãſus eſt,& auo-
lauit,ſol ortus eſt,& locuſtę locuſtarũ auolauerũt. Et qđ dicit,non eſt q cõgreget,hoc eſt,
qđ dixerat,& nõ eſt cognitus locus earũ,ubi fuerint.Cauſa tãtæ ꝑditionis & irreuocabilis
iudicij,ſuperbia eſt.Iccirco cũ dixiſſet: Diſperſus eſt ppłus tuus,addidit,ſup montes.Nãq;
mõtes altitudo illa intelligẽda eſt,quæ eidẽ regi Aſſur apud Eſaiã his uerbis exprobratur.
Eſa.10. Et erit cũ cõpleuerit dñs cuncta opera ſua in monte Sion,& in Hierłm,uiſitabo ſup fructũ
magnifici cordis regis Aſſur,& ſup gloriã,altitudinis oculorũ eius,Igit̃ ſup mõtes.i.prop-
ter ſuperbiã ppłus tuus diſperſus ẽ,qa populus tuus filij ſunt ſuperbiæ,quoꝝ tu es rex Aſſur,
Iob.41. ſicut ad beatũ Iob dictũ eſt de te: Omne ſublime uidet,& ipſe ẽ rex ſup oẽs filios ſuperbiæ.
Nõ ita diſperſus ẽ ppłus tuus,nõ ita diſperſi ſunt paſtores uel principes tui,quo modo diſp-
gitur populus,dũ fugit,ſed ita ut fugere nõ poſſint.& ut ſua quidẽ inuicẽ ſepulchra ſulphu-
Iudæi quoq; re & igne ardẽtia uidere queãt,ſed alter alteri ꝓdeſſe uel adeſſe nõ ualeãt.¶ Sane in diſper-
ſunt populus ſiõe populi huius regis Aſſur,latere nos nõ debet diſperſio ppłi Iudaici,neq; obliuiſci,aut
regis Aſſur. ignorare debemus,qđ ipſe ſit ppłus regis Aſſur,imò ille populus maxime ẽ populus regis
Aſſur,& interꝑtatiõe q̃q; nõis huius maxĩe Iudæi denotãtur. Aſſyrij nãq; dirigẽtes inter-
ꝑtãtur. Et q ſunt dirigẽtes,niſi hij q ſemetipſos dirigũt? Qui aũt hoĩes magis ſemetipſos di-
Rom.10. rigũt,q̃ Iudæi,qui ſuã q̃rentes ſtatuere iuſtitiã,iuſtitiæ dei nõ ſunt ſubiecti.Igitur inter pa-
ſtores & principes tuos ò rex Aſſur,in medio populi tui,qui ſup mõtes.i.propter altitudi-
nẽ ſupbiæ diſperſus eſt ò princeps mũdi huius: Maxime iſti cõſiderãdi ſunt,quorũ diſper-
Pſal.58. ſionẽ ipſe cũ antiquo cõſilio,qa iãdudũ antiquus ſpũs eius loquebatur: Deus oſtendit mihi
ſup inimicos meos,ne occidas eos,neqñ obliuiſcãtur populi mei. Diſperge illos in uirtu-
te tua.Factũ ẽ ſecũdũ illius antiquæ oſtenſiõis conſiliũ,qa uez primũ illi paſtores uel princi-
pes tui,

cipes tui, quos ita denotauit, ut diceret: q̄a ecce cœperunt animã meã, irruerũt in me fortes, dormitauerũt & ſepulti ſunt, circundati à Romanis, mortui ſunt, & in inferno ſepulti ſunt, & q ſuperfuit infelix populus diſperſus, & in oẽs gentes ductus eſt captiuus, & nõ eſt q cõgreget, q̄a qui ſolus congregat, & cõgregata reſtaurat Chrũs, illis ablatus eſt, & abijt ad gẽtes, et ſtabile fecit eſſe, qđ ſibi oſtẽſum eſt. Nec occidas eos, diſperge illos in uirtute tua. i. ne penitus eos euellas à terra, ſed ubiq; terrarũ diſperge illos in uirtute tua, in potentia tua. Cur hoc? Ne qñ obliuiſcãtur populi mei. Vnde notãdũ Iudæorũ diſperſionẽ ideo factã eſſe, ut nõ tm̃ in uno loco, ſed in omni terra fidẽ gentiũ cõfirmarẽt, dũ eũ à parẽtibus ſuis crucifixũ fuiſſe aſſererẽt, & ſcripturas in q̄bus nobis p̄dictus eſt, ſe habere nõ denegarent, atq; ita dũ uiuere p̄mitterẽtur, eorũ etiã teſtimonio, fides gentiũ certior haberetur. Tandẽ aduerſum te ò rex Aſſur cauſam dicit paracletus, cur uel quo de iudicio mũdũ arguere debuerit, quia tu iudicatus es. Nõ eſt (ait) obſcura cõtritio tua, peſſima eſt plaga tua. Cõtritio q̄ cõtritus es illa eſt qua cõtriuit mulier caput tuũ, iuxta dñi iudicis edictũ, qđ eduxit ſup te in initio dicẽs ad ſerpentẽ. Inimicitias ponã inter te & mulierẽ, & ſemẽ tuũ & ſemẽ illius. Ipſa cõteret caput tuũ, & tu inſidiaberis calcaneo eius. Inſidiaberis calcaneo beatę mulieris, beatæ Marię uirginis, imò & calcaneo ſeminis eius, qđ eſt Chrũs. Quod ipſe nõ ignorãs dicebat: Venit em̃ princeps mũdi huius, & nõ habet in me quicq̃. Propter hoc ip̃m qđ tu in illo quicq̃ nõ habuiſti, & tñ ad eũ ueniſti, q̃rens q̃ſi debitũ peccati. i. exigẽs pœnã mortis, cõtritus es calcaneo eius, uictus es fine. i. paſſione uel morte eius. Quis iſtã cõtritionẽ tuã nõ audiuit? In omnẽ terrã exiuit ſonus eorũ, & in fines orbis terræ uerba eorũ, ſcilicet cœlorũ, q iſtã gloriã filij dei enarrauerũt uel annũciauerũt, qđ ipſe moriẽdo cõtriuiſſet caput tuũ. Nõ igit̃ eſt obſcura cõtritio tua, q̄a vz clare in omnẽ terrã eſt enarrata, clare in fines orbis terræ ẽ annũciata. Proinde paracletus recte arguit mũdũ de iudicio, q̄a excuſare ſe nõ p̄t, quin audierit iudiciũ, q̊ iudicatus es, ſiue cõtritionẽ qua cõtritus es. Quis itidẽ nõ audiuit, q̄a peſſima eſt plaga tua? Eodẽ nãq; Euãgelio quo enarrat̃ uel annũciatur, iã dicta cõtritio tua, pariter enarratur, peſſima plaga tua, qua in cœlo plagatus es, ita ut caderes uidẽte dño te ò Satan, ſicut fulgur de cœlo cadentẽ. Plaga illa, plaga eſt gladij, plaga peſſima, ſed nõ peſſime, imò optime illata. Plaga peſſima ẽ, q̄a inſanabilis eſt, ſed optĩe illata ẽ, q̄a tu iuſtiſſime dãnatus ſiue p̄cuſſus es. Iuſtiſſime inq̃, q̄a tu nõ utcũq;, ſed ſup̄be peccaſti, homicida ab initio, q in ueritate nõ ſtetiſti, in q̊ ueritas nõ eſt, q cũ loqueris mẽdaciũ, ex p̄prijs loq̄ris, q̄a mẽdax es, & pater mẽdacij. Ita maligne peccaſti, & ob hoc peſſimã. i. inſanabilẽ excepiſti plagã gladij, & mirũ quod cũ plaga tua tã peſſima ſit, tu adhuc uiuis. Nõ quidẽ uere uiuis, ſed uiuere te mẽtiris, & quaſi te uiuentẽ defendis. Hinc eſt illa admiratio in Apocalypſi, de beſtia, quæ habet plagã gladij, & uixit, uel cuius plaga mortis ſanata eſt. Iuxta mẽdaciũ tuũ, plaga mortis tuę ſanata ẽ, & tu habẽs plagã gladij uiuis, ſed iuxta ueritatẽ dei, tã peſſima ẽ plaga tua, ut in æternũ inſanabilis ſit, & tu ita mortuus es, ut nunq̃ ullo modo ad uitã reſpirare poſſis. Sup hoc iudicio mũdus arguitur, mũdus tibi cõfœderatus, teq; in tẽplis, uel ſimulachris, ut deũ & quaſi uiuũ ueneratus, q̄a poſtq̃ iudiciũ tuũ in euãgelio Chriſti reuelatũ eſt, iuſtius arguitur, quiſq; à te nõ eſt ſeperatus. ¶ Omnes q audierunt auditionem tuã, compreſſerunt manum ſuper te. Auditionem audire, plus eſt q̃ ſimpliciter quippiam audire, ſicut aures audiendi habere plus eſt, quàm ſimpliciter aures habere. Vbi nanq; huiuſmodi uerba ſiue uocabula geminãtur, duplex auditus ſcilicet corporis & cordis exigitur, ſiue intelligitur. Ergo oẽs qui audierũt auditionẽ tuã, id eſt, audiẽtes crediderũt cõtritionẽ tuã, ſiue peſſimã plagã tuã, compreſſerũt (ait) manũ ſupra te, id eſt, q̃ deuotas egerũt gr̃as ei, qui contriuit te, qui plaga peſſima plagauit. Solent em̃ fideles & deuoti homines, cũ primũ audierint bonum nuntiũ, de operibus, ſiue beneficijs dei, citato pietatis affectu, oculos manusq; cõpreſſas ſubleuare, & cũ iſtis fidei ſignis, ſedentem ſuper thronũ domini altiſſimũ laudare & glorificare. Itaq; hoc dicto compreſſerũt manũ ſup te, magna ſignificatur abũdantia gratulationis & lęticiæ, iuxta conſiderationem iuſti iudicij, iuſtæ uindictæ. Quia ſuper quẽ nõ trãſiuit malicia tua ſemper? Interrogando ſuper quem non tranſiuit malicia tua ſemper, uehementius affirmat, quod ſuper omnes tranſierit malicia eius ſemper, ex quo enim per ſerpẽtem malignus, & malicioſus mẽtitus eſt dicens, nequaq̃ morte moriemini, comedite & eri

Iudæorum. diſperſio.

Rex Aſſur cõtritus a muliere & ſemine eius.

Gene. 3.

Iohan. 14

Pſalm. 18.

Plaga peſſima regis Aſſur.

Lucæ. 10

Iohan. 8

Apoca. 13.

Iohan. 12

Auditionem audire q̄d eſt

Cõprimere manus, congratulari eſt deo.

Gene. 3.

Ro.5. tis ſicut dij ſemp & inceſſanter, ex uno & per unũ in omnes homines malicia eius pertrãſij,
quemadmodũ Apoſtolus dicit: Quia per unum hominẽ in hunc mundũ peccatũ intrauit,
& per peccatũ mors, & ita in omnes homines mors pertranſiit, in quo omnes peccauerũt.
Pſal.50. Super quẽ ergo malicia eius nõ pertranſiit? Quis nõ in iniquitatibus cõceptus eſt? & quem
nõ in peccatis cõcepit mater ſua? Igitur cauſa hæc, cauſa magna eſt, cur ſuper te manũ cõ
preſſerint, oẽs qui audierũt auditionẽ tuã, quia te quidẽ cuius malicia ſuper oẽs per unum p
tranſiuit, unus homo, qui ſolus ſine peccato exiuit, dãnauit atq; cõtriuit, ipſos aũt de malicia
liberauit atq; iuſtificauit, qui audientes gauiſi ſunt, & gaudentes atq; credentes ſuper te ma
num compreſſerunt. ¶ Libri tertij & ultimi in Naum prophetam finis.

PROLOGVS RVPERTI IN ABACVC PROPHETAM.

OCtauum prophetarum Abacuc iamdudum ingredi ardebat animus, dũ ad
huc in præcedente, ſcilicet Naum totus teneretur intentus. Adhuc enĩ circa
fines illius, uidelicet Naum meditatione ferè continua uerſabatur, & iã quaſi
de propinquo loco aliquo, illa huius uociferatio grandis audiebatur. Vſque
quo dñe clamabo, & nõ exaudies, uociferabor ad te, uim patiens & nõ ſalua
bis? Item: Domine audiui auditionẽ tuã, & timui. Fateor quia uim clamoris huiuſcemodi,
nõ ſine quodã diuino horrore audiebat auris interioris hoĩs, nãq; illuc igredi cupiebat, me
Pſal.118. mor illius uerſiculi, lætabor ego ſup eloquia tua, ſicut q inuenit ſpolia multa. Sentiebã aliqd
Matt.13. de cupiditate hoĩs negotiatoris, bonas margaritas q̃rentis, q tũc demũ unã ſe inueniſſe pcio
ſam magaritã, nõ uane arbitrat, cũ fidẽ uel iuſtitiã, q̃ Chrũs eſt, inuenit in lege & prophetis,
p quos ſine dubio locutus eſt ſpũs ſanctus. Nouit ipſe Chr̃s cordis paterni, cordis aurei mar
garita pcioſa, quaſi ſcrutãdo ſcripturas, ſcrutãdo prophetas, ipſum q̃rit, iſta ſcrutãtis aĩa ſan
ctũ inuocans ſpm̃, q locutus eſt p prophetas, ut pulchritudinẽ talis margaritæ, iã hic p hoc
ſpeculũ in iſto prophetici ſermonis ænigmate ſic poſtendit, quatenus eandẽ in futuro ſecu
lo ſemp poſſidere, & ſicuti eſt uidere, cõcedat: Dicit aũt Aplus, qa gloria noſtra, hæc eſt te
2.Corin.1. ſtimoniũ cõſcientiæ noſtrę, qđ in ſimplicitate & ſynceritate dei, & nõ in ſapiẽtia carnali, ſed
in gr̃a dei cõuerſati ſumus. Cũ hoc exẽplo, & illud ad cõſolationẽ accedit, ꝙ uos ò uiri ec
cleſiaſtici & religioſi, beneuoli & ſpũales amici, q̊s in procœmio explanatiõis Naũ pnomi
naui, paruitatẽ meã bona ſpe cõſolamini fructus percipiẽdi, his & huiuſcemodi uerbis. In
ſiſte igitur bone uir, & uiriliter age, & cõfortetur cor tuũ, ut delicijs quas in hac peregrina
tione ſummatim prælibas, tandẽ pleno ore in regno dei ſup mẽſam eius edens & bibens p
fruaris. Non igitur quaſi ſupra modũ grauatus detractionẽ cuiusq̃ ita uereat fidelis animus
ut à bono ſtudio decidat, & torpeat remiſſis manibus, imò ſtellionis memor ſit, q pẽnas non
Prouer.30. habens, manibus utitur, et moratur in ædibus regũ, et galli ſuccincti lumbos et arietis, nec
eſt rex qui reſiſtat eis.

RVPERTI ABBATIS TVITIENSIS IN ABACVC PROPHETAM COMMENTARIORVM LIBER PRIMVS.

ONus quod vidit Abacuc propheta.] Quo tempore fuerit Abacuc, ex
Dan.14 Daniele docemur, ad quẽ in lacũ leonũ cũ prandio miſſus legitur, ait beatus
Hieronymus, quanq̃ apud Hebræos illa hiſtoria nõ legatur. Siue quis reci
pit ſcripturã illã, ſiue nõ recipit, hic tanq̃ propheta ſcribit, quę uẽtura cognoſ
cit. Et q̃uo prior propheta Naũ, quẽ hic ſequit, uaticiniũ habuit cõtra Nini
uen & Aſſyrios, q uaſtauerũt decẽ trib⁹, q̃ uocant Iſrl̃, ita iſte onus uidit, i. rẽ grauẽ, & põde
ris laboriſq; plenã, aduerſus Babylonẽ & Nabuchodonoſor, à qbus Iuda & Hieſlm tẽplũq;
ſubuer